

Gør tanke til handling
VIA University College

Skole-hjem samarbejdet

Kvalificering til en ny opgave i den flerkulturelle skole?

Læreruddannelseskonference

Odense

15. november 2016

Barbara Day

bada@via.dk

Erfaringer med specialiseringsmodul i læreruddannelsen

“Ressourcebaseret skole-hjem-samarbejde”

- Studerende efterlyser metoder til traditionelle samarbejdsformer.
- Studerende har ikke fokus på behovene i den flerkulturelle skole.

Lærere på efter- og videreuddannelse

Oplever at ...

Skole-hjem samarbejde med forældre til børn med dansk som andetsprog er en ny og vanskelig opgave

Udtryk for

1. Problemdiskurs

2. Oplevelse af fremmedhed og usikkerhed

Kalder på kvalificering

1. Behov for viden & erfaring

- Kulturel mangfoldighed som potentiale i den flerkulturelle skole
- Forældres vidensressourcer og muligheder for at støtte deres barns læring

2. Behov for kulturelle kompetencer

- Håndtering af "fremmedhed"
- Konkrete erfaringer med dialog
- Forankring i organisationen

1. Behov for viden & erfaring

Forældre som ressource

– hovedpointer fra forskning

1. Forældrenes **positive deltagelse** i deres barns skolegang har **en signifikant effekt på deres barns skoleresultater**.
2. **Alle** børn – uanset forældrenes uddannelsesniveau, kan forbedre deres læringsudbytte og få mere positive erfaringer i skolen, hvis skole og hjem samarbejder godt.

Forældreinvolvering indebærer et væsentligt **potentiale** i forhold til børns læring.

Kilder: Desforges 2003, Nordahl 2008, Harris & Goodall 2008,

Læring = omdrejningspunkt & mål

- Ikke blot et spørgsmål om at få forældrene til at komme til **sociale aktiviteter** på skolen (Harris & Goodall 2008)
- Mest signifikant når forældre deltager i **læringsaktiviteter** (Kofoed 2010)

Hvordan kan forældre deltage i deres barns læring?

Ud over

- At hjælpe med lektier

Forældrenes betydning for deres barns læring

Forudsætningen for læring er, at det **nye** kan knyttes an til det **kendte**:

Hvordan kan forældre støtte deres barns læring?

I **hverdagen** hos alle familier er der forskellige former for viden og færdigheder, som indgår i og udvikles i det liv som familien lever

- Fx **sproglige** og **kulturelle** ressourcer

Forældrene kan medvirke ved at aktivere deres børns erfaringer & viden

Alle forældre har en funktion i forhold til barnets læring og er en værdifuld ressource

Også selv om forældrene ikke har majoritetssprog/ faglig viden

Men hvad med forældre som kaldes 'ressourcesvage'?

- Forældresamarbejde baseret på **mangelsyn** fastholder forældre i **passive** roller. (Matthiesen 2016)
- Gode grunde til at gå ressourceorienteret til værks
→ udnytte potentialerne i at forældrene får muligheder for (aktiv) deltagelse
- **Nødvendigt at kende til forældrenes erfaringsbaggrund for at få øje på ressourcer - og koble til dem**

Udfordringen:

Ressourcer kan være **ukendte** for personer, som har en anden - og en anden erfaringsbaggrund

Pilotprojekt

Baseret på "Funds of Knowledge"

- Hvordan kan lærere og pædagoger få indblik i deres elevers **vidensressourcer** på en sådan måde, at det bliver muligt at opbygge **konstruktive relationer** med forældrene og tilrettelægge en mere **kulturelt relevant** pædagogik?

Kulturelt relevant undervisning
knytter an til familiernes vidensressourcer

En lærer om at se anderledes på eleverne

"Det er forbløffende, hvad man kan finde ud af, når man lytter og observerer – og reflekterer over, hvad folk siger. Jeg husker en familie, jeg besøgte... [moren] havde snakket med mig om sit job... Jeg vidste, at hun var sygeplejerske, men ikke mere end det. Jeg vidste ikke noget om alle de andre ting hun lavede i sin fritid. Hun var en fantastisk kok. Og hun syede og lavede håndarbejde, og jeg lærte en masse andre ting om faren, ud over hans job.... Jeg indsamlede mere information. Jeg så eleverne i et andet lys, fordi jeg begyndte at se dem som bidragere til undervisningen. ..Før var det mig, der kom med opgaver, de skulle klare hjemme. Det var en hel anden tilgang."

Kilde: Gonzáles m.fl. 2005: 186, egen oversættelse

Vidensressourcer i familien -indblik og inddragelse

200 hjemmebesøg hos familierne

Udgangspunkt: **Forældrene er eksperterne og har værdifulde viden og erfaringer.**

Dialog om fx

1. Familiens (migrations)historie og netværk
2. Familiens arbejdserfaringer
3. Rutiner og praksisser i hjemmet

Erfaringer fra et pilotprojekt

- Flertallet af lærerne erfarede, at deres syn på forældrene blev ændret af hjemmebesøget.
"Mine fordomme blev gjort til skamme."
- De opdagede ressourcer i familierne, som de ikke før havde kendt til.
"Hun (en mor) havde mange flere ressourcer end jeg var opmærksom på, havde boet i mange lande og kendte mange sprog."

Andre lærerudtalelser

- "I skolen ser vi det, som børnene **ikke** kan – de ting, som **ikke** fungerer. Når vi kommer på besøg hjemme, ser vi en hel masse, der helt tydeligt fungerer. At der er mange ting, som der er styr på.
- De her besøg har givet **lyst til** og **mod på** at besøge nogle af de familier, som vi har rigtig **svært ved at etablere et ordentligt samarbejde** med. Når man tænker på, hvor givende det har været i forhold til at skabe kontakt, og hvad man kan snakke med barnet om bagefter, fordi man har fået den her viden – der er simpelthen så **meget man kan bygge på**. Det må der også være for de familier, som vi har svært ved at få fat i eller de familier, som lige er flyttet hertil og hvor vi tænker, hvordan kan vi dog få startet.

Eksempler på ressourcer:

Viden om:

- At bevæge sig i et internationalt felt og have kontakter ude i verden
- Forskellige kulturelle praksisser - og forståelse herfor
- Interkulturel kompetence
- Forskellige sprog og religioner
- Krig, fred og konfliktløsning – at leve sammen på tværs af forskellige religioner og etnisk tilknytning
- Forskellige politiske styreformer og deres konsekvenser
- At agere i nye sammenhænge
- Religionsfrihed og frihed til at vælge uddannelse
- Hvordan man får en familie til at fungere
- At klare sig trods vanskelige forhold i familien
- At lære nyt sprog og tage en uddannelse i et nyt land
- Migration og hvad det vil sige at flygte fra eller forlade sit hjemland og etablere sig i et nyt land
- Etablering af selvstændig virksomhed

Mere generelle udtryk for ressourcer i forbindelse med håndtering af hverdagslivet

- Kærlighed, varme, omsorg, humor, lune og lighed i familien
- Menneskeligt overskud, der gør det muligt fx ikke at blive slået ud af racistiske oplevelser
- Gæstfrihed
- Social kapital og netværk
- Ønsket om at klare sig i samfundet og etablere relationer til andre danskere og forældre i skolen
- Ønsket om at støtte børnene i deres skolegang og i, at de får en uddannelse

Andre erfaringer fra pilotprojektet

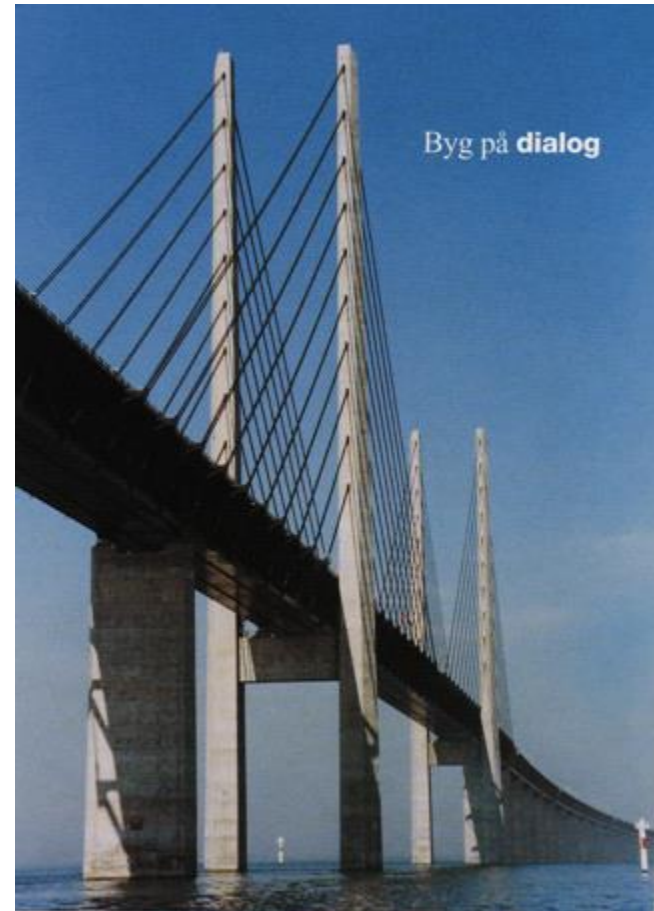
Hjemmebesøg kan føre til bedre relationer, hvor forældrene kommer på banen.

“Med forældre som vi tidligere ikke en gang kunne sende en besked til, kan vi nu få kontakt og snakke med dem på skolen.”

Resultater

1. De professionelle kommer i **dialog** med forældrene
2. De **professionelle** får indblik i familiernes vidensressourcer gennem dialogen (direkte erfaringer)
3. **Forældrene** får mulighed for at bidrage med deres ressourcer
4. Både eleverne og forældrene oplever, at hjemmets erfaringer er **værdifulde**.

2. Behov for kulturelle kompetencer

Kulturel kompetence i den flerkulturelle skole

*Evnen til at udnytte mulighederne i kulturel **fleksibilitet** og i tilbuddet om det fleksible fællesskab* (Hastrup 2004)

- Interpersonelle & kommunikative kompetencer

Udvikling af denne professionel kompetence

- Transformativ – ændring af tænkning, mindset, optikker, praksis
- Lange individuelle processer
- Fremmes af konkrete erfaringer
- Fungerer bedst ikke som tillæg til, men som integreret i uddannelsen
- Fordrer forankring i organisationen (nytter ikke med monokulturelle politikker & praksisser)

(Wallace 2000)

Fremmedhed

- Over for personer som man ikke selv er socialiseret sammen med (ikke samme baggrund)
- Kan vanskeliggøre professionelt arbejde i flerkulturelle kontekster, som kræver håndtering af
 - Forskellige (og ofte ukendte) kulturelle opfattelser og praksisser
 - Forskellige sproglige baggrunde
 - Komplexiteten (flertydighed i kulturelle indflydelser) i situationer og relationer
 - Pluralisme: Accept af og respekt for erfaringer, kulturelle praksisser, værdier mm. som er anderledes i forhold til ens egne
- En professionel håndtering fordrer kulturel kompetence

(Wallace 2000)

Konsekvenser af fremmedhed

Børns og familiers 'fremmedhed' overfor skolens middelklasseværdier og -praksisser får ofte følge af **lærernes** 'fremmedhed' over for og uvidenhed om 'andre folks' børn, deres sociale netværk og boligområder (Delpit 1995, 2006; Lange 2003)

Denne **fremmedhed** bidrager til, de kan opleve samarbejdet med forældre i 'udsatte positioner' som udfordrende. Familierne virker 'ressourcesvage'.

Fremmedhed kan føre til berøringsangst og tilbageholdenhed

"Jeg ville ikke have spurgt (forældrene) til deres baggrund, hvis ikke jeg havde haft det her kursus. Jeg ville have været bange for at virke snagende."

Lærer og kursist på efteruddannelseskursus om skole-hjem samarbejde.

Det handler bl.a. om **mod** til at turde indgå i **relationer** til "andre folk"

Lærerstuderende med somalisk baggrund i et interview om, hvordan læreruddannelsen kan give mulighed for at udvikle de kulturelle kompetencer, som der er brug for i forhold til skole-hjem samarbejde:

Hun undrer sig over, at medstuderende er så optaget af, at hun går anderledes klædt. De ser hende som fremmed.

Hun foreslår, at der i uddannelsen rammesættes møder og diskussioner mellem studerende med forskellige kulturelle baggrunde. (Konkrete erfaringer med dialog "på tværs")

*"Det handler om at snakke sammen på tværs – som **mennesker.**"*

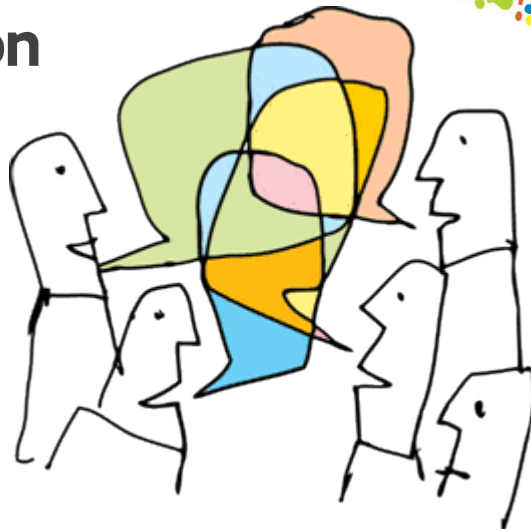
Spørgsmål

Kommentarer

Diskussion

Litteratur

- Christensen, M.V., Day, B. & Jørgensen, H.H. (2011). Interkulturel didaktik i Hedegaard, K.M. & Krogh-Jespersen, K. (red.) *Professionsdidaktik - grundlag for undervisning i professionsrettet uddannelse*. Klim
- Day, B. (2015). Fra vidensressourcer i familien til ressourcer i skolen i *Unge Pædagoger* nr. 4 2015.
- Deforges, C (2003). The Impact of Parental Involvement, Parental Support and Family Education on Pupil Achievement and Adjustment. A Literature Review. Nottingham, England.
- Delpit, L (1995). *Other People's Children: Cultural conflict in the classroom*. New York: The New Press.
- Delpit, Lisa (2006). Lessons from Teachers. *Journal of Teacher Education*, vol. 57, no.3, s. 220-231.
- González, N., & Moll, L C., & Amanti, C. (Eds.) (2005). *Funds of knowledge: Theorizing practices in households, communities, and classrooms*. New Jersey: Erlbaum.
- Harris, A. & Goodall J. (2008). Do parents know they matter? Engaging all parents in learning. *Educational Research*, 50:3, 277-289.
- Hastrup, Kirsten (2004). *Det fleksible fællesskab*. Århus Universitetsforlag.
- Kofoed, U. (2010). *Forældresamarbejde med fokus på elevernes læring*. Akademisk Forlag.
- Lange, M. (2003). *Nothing Personal*. Kandidatspeciale nr. 265. Institut for Antropologi. Københavns Universitet.
- Matthiesen, N. (2015). Skole og hjem. Når voksne arbejder sammen om børns læring. I: Klitmøller, J. og Sommer, D. red. (2015): *Læring, dannelse og udvikling*. Hans Reitzels Forlag.
- Matthiesen, N. (2016). Working together in a deficit logic. *Race, Ethnicity & Education*.
- Nordahl, T. (2008, anden udgave 2015). *Hjem og skole. Hvordan skaber man et bedre samarbejde?* Hans Reitzels Forlag.
- Wallace, B.C. (2000). A Call for Change in Multicultural Training at Graduate Schools of Education: Educating to End Oppression and for Social Justice. *Teachers College Record*. Vol. 102, December 2000. Teachers College, Columbia University.